

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Imago Primi Saecvli Societatis Iesv

Bolland, Johannes

Antverpiae, 1640

Capvt Tertivm. Posz confirmationem sæpiùs exagitata Societus; & quæ
turbarum caussæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97844](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97844)

centia testes, quasi diuinitus submissi in tempore? Horum igitur non iam litteris, sed ore ac verbis magnificè commendata Ignatij virtus, publicà sententià à Præfecto Urbis tum omni suspitione liberata est, tum egregiè communita aduersum calumniatores, quorum longè dispar exitus fuit. Hæreseos ipsi flagitiorumque postmodum conuicti, in se retorsère, quam Ignatio fuerant machinati perniciem. Alter iudicium ignis fugâ prauertit, effigiemque suam pro se Iudicibus concremandam reliquit: æternis tenebris vinculisque alter mandatus. tertius breuè post inopinato consumptus morbo miserè interiit, huius se peccati grauitèr insimulans. vltimus denique, concionator ille sceleris architectus ac princeps, occultus Lutheri assecla, positâ tandem personâ, ad hæreticorum castra (quod ipsum fuit supplicium longè grauissimum) sese recepit. At Ignatio quanta hinc gloria! optanda certè Societati procella fuit. illustris facta est, quæ latebat in obscuro; innotuitque, iactata sermonibus. Imò & de Satanæ conatibus hoc iudicio debellatum credidit; tum demum à Pontifice Maximo confirmationem sperare ausa. quam (licet extrahente ad annum Guidiccionis Cardinalis) tandem obtinuit: siue probatæ iam virtutis testimonium, siue præmium fortiter superatæ tempestatis.

CAPVT TERTIVM.

*Post confirmationem sapius exagitata Societas;
& quæ turbarum causse.*

INter sacros Ecclesiæ Ordines Apostolicâ iam auctoritate adlecta Societas tantillum quietis sperare poterat, tamquam iactis solidè radicibus, ventorum tempestatumque securior. sed mox eo honore non nisi elatam positamque se vidit in signum cui contradiceretur. Certatim excitata aduersantium studia; dubio procul fraude atque inuidiâ Satanæ: qui, quam primo in ortu elidere nequiuerat, vbique terrarum persequi statuit, nondum desperatâ victoriâ semel omnem opprimendi. Lubet hîc excitarum toties procellarum quas deinceps narraturi sumus causas ex Orlandino semel exponere sigillatim. *Necessè, inquit, non est turbarum huiusmodi caput ab Satanâ auctore repetere: qui suum dominatum exercens in regno vitiorum, quidquid honesti sanctique inter mortales apparet, in ipso statim exortu conatur opprimere. Nota sunt in sanctam CHRISTI Ecclesiam nascentem ac teneram, nota in peculiare cætus commota bella; siue olim Manachorum, siue postea Mendicantium: contra quos non alieni modo à fide Catholica, sed qui huius defensionem sinceramque custodiam maximè profitebantur, acerrimè exarserunt. Igitur Satan cum tantum oderit bonos, & ad elidenda honesti semina tam vigil excubet, tam violentus assurgat, mirum non est, si in Societatem immani quâdam & inexplebili rabie sese infert, nempe in eum Ordinem, qui bellum aduersus eum adeo fufum & graue suscepit, inter Ethnicos, inter hereticos, inter Catholicos tanto conatu, tot machinis, tamque aptis ad euertendam diri monstri tyrannidem. Hominum porò (ut missos faciam prorsus ab Christiano nomine alienos) genera duo potissimum sese aduer-*

Part. 1. Hist.
Societ. l. 15.
num. 34.

Prima
caussa, o-
dium Sa-
tana:

ca. 1117

ca. 111

Secunda,
malitia
heretico-
rum & im-
proborum:

adversaria præbere, heretici, vitiosique Catholici. Quorum item in aperto causa est. Quippe virtuti cum vitio nunquam magis conveniet, quam calori cum frigore: & quemadmodum hæc, si propè admoneas, pugna cooritur; ita, nisi removeas te ac seiungas, sed prodeas in aciem, & vitium aggrediaris, existat pugna stabitque, donec altera pars alteram ad sui similitudinem commutet, ac victoriam ferat. Quod cum ita sit, si quando tempus incideret, quo tempore Societati pax esset, pro deterrimo equidem interpretarer indicio. Nam quamdiu quidem instituta sua retinet, argumentare, si pugnam non vides, vel iam debellatum cum mundo, eique similem factum, quod optandum potius quam sperandum est; vel eam suo loco motam, & factam similem mundo, quod Deus avertat. Præter hæc duo genera, certos quoque homines interdum adversarios habuit hic Ordo ex aliis Religiosorum Ordinibus. Ac ne id quidem potest prudentibus mirum ac præter opinionem videri. Non enim proximus cum profano vestitu perturbationes animi exuuntur; numerosisque in cæcibus, hac proclivitate & infirmitate natura, illa impugnatione Satanae, quis bonos & equos præset omnes & concordie studiosos? Ad hæc hominum ingenia, pro institutione usque, atque adeo habitu corporum, adeo diversa sunt, ut non minor sit in animi cultu quam in faciei figurâ varietas. Hæc illos studia, alios delectant alia: nec pronius quidquam est factu, quam ut quisque que iudicio ac sententiâ improbat, etiam voce ac sermone condemnet. Igitur assueti suis institutis viri, cum quedam nova caput extulere, consequens videbatur, ut, cum sua amarent probarentque maximè, ab iis discrepantia refutarent. Nam quotus quisque est tantâ vel charitatis amplitudine, qui alienos complectatur ac suos; vel equitate sapientia, qui res vti sunt, in suo quamque genere, neutram in partem præiudicij inclinatus ponderibus, iusto libret examine? Accedit quòd Societas non solum à veteri Religiosorum formâ habebat multa diversa, sed, ut Instituti poscebat ratio, exteriora quadam insignia, & stata severitatis experimenta non assumpserat: commouetque nescio quem sensum, si quem videas eadem tecum profitentem conditionibus non isdem implicitum, & quasi stadium idem decurrentem non pondere pari gravatum. Docet quidem prudentia non idem à quovis petendum. Sed tamen ipsi Baptista magni discipuli peragrè ferebant, que ipsi assumebant ieiunia, non item ab Apostolis suscipi. Hæc autem in exoriente Societate conspecta, multò poterant vehementius commovere, quòd vitæ genus ab ipsâ susceptum etiam probabatur in vulgus. Super hæc recentis huius æcclæ disciplinæ cum totos se in proximorum dedidissent utilitates, nullumque prætermitterent pietatis ministerium, quorum multa Religiosorum veterum multi tractabant; nisi egregia quadam pietas penè obstupescisset sensum, necesse erat eos compungi. Paucorum enim est illa Apostolici pectoris generositas, Dum omni modo, siue per occasionem, siue per veritatem CHRISTVS annuntietur; & in hoc gaudeo, sed & gaudebo. Quin potius ex intimâ erat scholâ CHRISTI qui dicebat: Vidimus quemdam in nomine tuo eijcientem dæmonia, & prohibuimus eum, quia non sequitur nobiscum. Amat plus nimio nature contumacia, quod singulare existimetur ac proprium. Ex hoc autem capite oriebat duplex præterea metus, ne & studius Religiosos ad Ordines aspirantium, & liberalitate benignè facientium aliò auersâ, ipsi aliquando cum disciplina, tum vitæ subsidia desideraturi essent. Quibus rebus qui miratur quempiam fuisse commotum,

Tertia,
amulatio.

Philip. 2.

Luc. 9.

is naturam hominum ignorat, nec statum animaduertit, in quo CHRISTVS Dominus suam reliquit Ecclesiam: cui ad vincendum maluit suppeditare vires, quàm pugne causas, & Victoria decus adimere. Par causa ludimagistrorum nonneminem incitauit, cum scholis quas Societas publicabat, & lucra ipsi interuerti, & aditus ad crescendum intercludi putarent. Fuere etiam è Præsulis quidam aduersi, nomine quidem ac specie, quòd iura Societati ab Apostolica Sede concessa potestatem eorum conuellerent: sed vt reuera his omnium leuissima fuit causa dolendi, ita non multos priuata quæpiam perturbatio transuersos egit. Pars maxima intellexere, ad leuandas eorum conscientias missum id à Deo subsidium.

Itaque summa capita vt perstringamus, tria quædam præcipua sunt. In hæreticis improbisque pertinax odium nominis nostri, & aperta maleuolentia. In quibusdam Catholicorum, vt modestissime dicam, zelus non secundum scientiam, præfestinatumque iudicium non cognita causâ, coniunctum cum ignoratione vitæ rerumque nostrarum. In aliis quibusdam æmulatio impatiens lucis alienæ; præsertim vbi periculum est, ne de quæstu suo commodisque decedat aliquid. His ferè è fontibus inde ab initio illa in Societatem odia fluxere, hinc illa bella enata, quibus toto iam sæculo iactata est: neque tranquillitatem magis sperat, quàm suos inter fluctus Petri nauicula. quâ cum impeti agitarique ab hæreticis, vexari ab improbis, commune est Societati nostræ; id per impios ministros agente Satanâ, illam vt deprimat, cuius ope non parum extolli Ecclesiam videt; exosam, inuisam, execrandam vt reddat, quâ diuina bonitas vti dignata est, non infimo suæ gloriæ instrumento; irritosque illius reddat conatus, cuius, ob eruditionem pietatemque præstantium virorum, tanti fieri cernit auctoritatem. Et miramur, si in illam Reges & Principes, si liberos in illam populos, si in illam celeberrimas Vniuersitates sacrosque Præsules concitate est conatus? Illudit mortalium mentibus ingenti umbrâ; verâ an falsâ, perinde habet: & de nihilo terribiles obijcit rerum tristium species ac timendarum. Regibus vitæ pericula, & nescio quem timorem funestæ cædis: quam per Regulam Iesuitis imperari (vide quòd progrediatur calumnia) Gustauus Suecorum Rex etiam nuper asseruit. Populis rumores ingessit turbatæ semper Reipublicæ & pacis, ab istis hominibus motuum omnium turbatarumque auctoribus, assentatoribus Principum, & pessimis consultoribus; quorum consiliis accepta referunt, si qua duriora sunt Magistratuum imperia atque edicta. Vniuersitatibus Præsulisque imminutionem obijcit potestatis suæ atque auctoritatis, violationem priuilegiorum iuriumque suorum, in quæ scilicet per fas & nefas inuolare labores Societas, vlli subesse nescia aut cedere; vnus nixâ auctoritate Romani Pontificis, cui ex voto & sponcione singulari totum orbem subiugare conetur, proderet Regna atque Imperia, subijcere Regum colla, vnusque istius Summi Antistitis stabilire Monarchiam. Dicit non potest, quantis hæc amplificata figmentis sparsa fuerint in vulgus, quàm traducta inuidiosè. Per regiones circumducemus Lectorem, breuibus multa complexi, quæ Annales nostri prolixius dabunt.

Inuisam
reddere
conatur
Satanas.

Silu. de Pe-
tra sanctâ in
Epist. Mo-
lin. cap. 9.

CAPVT QVARTVM.

*Motus in Italiâ aduersus Societatem.**Turba le-
ues Romæ.**grauiores
à Bobadilla
& Pontio.*

IN Italiâ (vt inde ordiamur, vnde in reliquas sparsa Prouincias est) quoties in confirmatam Societatem deinceps quoque mota tempestas? quoties Romæ, post causam tam sæpè decisam, imploratis iterum iterumque tribunalibus, ipsi quoque Ignatio laborandum fuit, ne qua Societati vix ortæ aspergeretur labes, & maleuolorum sermo partas iam laudes & bonum nomen obteteret. Leuibus quidem primò ex causis, quasi malè sopitis igniculis sub dolofo cinere, sed erupturis aliquando, nî maturè opprimerentur, in magnum incendium: aut turpi saltem fumo & fuligine suspicionum denigraturis integram hæcenus famam Societatis. Nunc ab infano amatore periculum fuit, fremente turpes sibi ereptas delicias; viro acri, in Pontificis aulâ gratioso, nec manu minùs prompto, quàm linguâ. Nunc ab occultis criminatioribus, qui modò Pontificis, modò Cardinalium aures inanibus implerant suspicionibus, auerterantque à nobis. Nunc ab externâ Ludimagistrorum petulantia, qui noui gymnasij nomen famamque doctrinæ, quantam poterant, in inuidiam vocabant. ausi & suis effusi palæstris, cum lasciuente discipulorum turbâ, fores quater, conuulnere fenestras, oblatrare docentibus, mediasque in exedras petulanter irrumperre. officiebant scilicet eorum oculis felicia scholarum incrementa, & probata in vulgus docendi ratio; nouorumque magistrorum gloriam, vt sit, suam interpretabantur infamiam atque contemptum. Sed missa faciamus isthæc leuiores, & nulli ferè Prouinciæ Collegioque non communia. De summâ rei Romæ iterum vt decertatum sit, videamus. neque enim coortas domi procellas dissimulare est animus, quando in iis singulare elucet Dei patrocinium ab intestinis simul externisque machinationibus suam hanc familiam defendentis. Quod viuo Ignatio toties frustra Satanæ tentauerat, id eo recenter vitâ functo feliciùs confecturum sperauit: nec iam per externos rerum nostrarum rudes, solâque fortes maleuolentiâ & nocendi cupiditate, sed domesticorum ope, eorumque virorum, qui & ipsi è decem Sociis magnæ auctoritatis doctrinæque præclarâ cum laude in Societatis muneribus multos iam annos erant versati. His auctoribus ipsos in exitium suum armare Socios instituit, & coherentem illam ab vno capite inter se soluere compagem, antequàm Societatis instituta primo isto generali conuentu semel approbanda, nullâ ampliùs possent tempestate conuelli. Dux fuit Nicolaus Bobadilla, vir acer, magnisque suis laboribus egregiè utilis; solitus tamen è liberâ potiùs quadam charitate (sic ipse nominabat) quàm exactâ Regularum normâ Religionem metiri. iamque è Professis in suam sententiam traxerat quatuor. Socium nactus erat Pontium Gogordanum, laboriosum hominem, & operarium planè bonum; sed præfracti nonnihil ingenij. Æternum erit posteritati exemplum illorum cæca temeritas, dicam, an ambitio. Summam rei manifestum in discrimen adduxere.